

Archiv obce Hlohovčice

1874–1945

Inventář

EL NAD č.: 140

AP č.: 391

Mgr. Jana Hrušková

Horšovský Týn 2012

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	5
Seznam použité literatury a pramenů	6

Příloha:

Seznam použitých zkratk	7
-------------------------	---

Inventární seznam:

I. Knihy	9
II. Spisový materiál	9
III. Účetní materiál	11

I. Vývoj původce archivního fondu

Obec Hlohovčice (lidově Lohovčice) se nachází 12 kilometrů východně od Horšovského Týna a 5 kilometrů severně od Kolovče. Vznikla v rovinaté krajině poblíž Srbského potoka, přímo na cestě ze Staňkova do Kolovče, která dodnes tvoří osu zástavby. První zmínka o této vsi pochází z roku 1381.

V polovině 17. století je v této vsi náležející ke statku Kamenice uváděno 14 hospodářů a 3 pusté dvory a o století později 17 hospodářů. To však již ves příslušela k horšovskotýnskému panství, ke kterému ji koncem 17. století připojili Trauttmansdorfové a pod jehož správou zůstala až do zániku patrimoniální správy. Roku 1839 zmiňuje Sommer ves Lohowtschitz (Lohowčice) s 31 domy a 258 českými obyvateli. Obec patřila k farnímu obvodu kostela sv. Jakuba ve Staňkově Vsi. Tam sídlila i škola, kterou ale hlohovčické děti z důvodu velké vzdálenosti příliš nenavštěvovaly, proto byly od roku 1830 přeškoleny do Srbic.¹

Po ukončení činnosti vrchnostenských úřadů roku 1850 se nejnižším článkem územní samosprávy v habsburské říši staly obce. První zákonnou úpravu obecní samosprávy přineslo tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení ze 17. března 1849 (č. 170/1849 ř. z.), které stanovilo rozsah působnosti nově konstituovaných obcí. Na jeho základě se také každé sídliště muselo stát buď obcí, nebo součástí obce jako tzv. osada. Hlohovčice (Lohowčic) se staly místní obcí soudního a politického okresu Horšovský Týn v Plzeňském kraji.

Další podobu fungování obecní samosprávy určily obecní zřízení a volební řád z roku 1864 (č. 7/1864 z. z.) vydané na základě říšského obecního zákoníku z roku 1862 (č. 18/1862 ř. z., o základních pravidlech uspořádání záležitostí obecních).² Širším orgánem obecní samosprávy byl stanoven volený obecní výbor, z jehož středu se posléze volilo obecní představenstvo tvořené starostou a dvěma radními.

Po vzniku samostatné Československé republiky byla upravena i oblast obecní samosprávy, a to zákony č. 75/1919 Sb. ze dne 31. ledna 1919, o řádu volení v obcích, a č. 76/1919 Sb. ze dne 7. února 1919, novela obecního zřízení (později novelizovány zákonem č. 122/1933 Sb., o změnách řádu volení v obcích). Z voleb probíhajících na základě vázaných kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení mělo vzejít obecní zastupitelstvo, které ze svého středu zvolilo obecní radu, tvořenou starostou a radními, a obecní komise. Působnost obcí se i nadále dělila na samostatnou, do níž patřily např. svobodné volby zástupců nebo hospodaření s obecním majetkem, a na přenesenou, do níž spadala všeobecná vnitřní správa, vojenské, berní či soudní záležitosti. Od voleb v roce 1919 čítalo obecní zastupitelstvo Hlohovčic dvanáct členů, z nichž se posléze volila tříčlenná obecní rada. Z komisí byla v obci zřízena povinná finanční komise a dále komise stavební, zdravotní, osvětová a v období elektrifikace obce i komise elektrizační. Schůze obecní samosprávy se konaly v místnosti obecního úřadu nebo v místním hostinci.

Od roku 1910 začalo v obci ubývat obyvatel – v roce 1921 zde žilo v 66 domech 385 obyvatel a roku 1930 v 75 domech 351 obyvatel, všichni československé národnosti. V těchto letech byl zaznamenán i znatelnější úbytek věřících hlásících se k římskokatolické církvi a nárůst obyvatel evangelického vyznání nebo bez vyznání (roku 1921 katolíků 376 a bez vyznání 9 a roku 1930 katolíků 268, evangelíků 48 a 35 lidí bez vyznání). V katastru obce se nacházela samostatně ležící cihelna, kterou vybudovali místní sedláci a pronajímali ji.

¹ Srbskou školu si zřídili Srbičtí, Těšovičtí a Hlohovčičtí roku 1830 nejprve jako školu privátní, roku 1832 byla přeměněna na školu triviální a roku 1846 na jednotřídní. SOKA Domažlice, Obecná (národní) škola Srbice, kronika školy 1888–1897, neinventarizováno, s. 88–91.

² Nová verze obecního zřízení byla vypracována již roku 1859, ale s výjimkou ustanovení o domovském právu nevešla v platnost.

Obyvatelé se většinou živili zemědělstvím, jako horníci v uhelných dolech nebo podomním obchodem.

K obecnímu majetku patřila kovárna, chudobinec čp. 53, les s lomem a pozemky, jejichž pronájem byl pravidelně zajišťován dražbami. Z obecních zaměstnanců měla obec hajného a ponocného (v některých letech zastávány obě funkce pouze jednou osobou). Ve 30. letech 20. století se obec napojila na rozvod elektrické energie a rovněž probíhaly stavební úpravy v rámci regulace Srbického potoka. Ze spolků zde vyvíjely svoji činnost především místní odbor Národní jednoty pošumavské a sbor dobrovolných hasičů.

Následkem toho, že na podzim roku 1938 byla převážná většina politického okresu Horšovský Týn přičleněna k Velkoněmecké říši, připadla při reorganizaci územní správy roku 1942 zbývající část tohoto okresu včetně Hlohovčic k okresu Domažlice, kde zůstala až do roku 1945.

Činnost Obecního úřadu Hlohovčice skončila v květnu 1945 převzetím správy obce místním národním výborem.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Archiv obce Hlohovčice tvoří archiválie vzniklé z činnosti Obecního úřadu Hlohovčice. Ty převzal z MNV Hlohovčice Okresní archiv Stod v roce 1953 a po reorganizaci územní správy v roce 1960 se delimitací dostaly do Okresního archivu Domažlice.

Kde a jakým způsobem byly dokumenty u původce ukládány, se nepodařilo zjistit. Podle dochovaných podacích protokolů byla všem došlým dokumentům chronologicky přiřazována čísla jednacích a příslušná číselná řada je vždy ukončena s koncem kalendářního roku. Dále bylo do protokolu zaznamenáno, kdy a od koho dokument došel, obsah podání a kdy a jak byl vyřízen. Na některých spisech se zachoval nápis „vyřízeno dne“ a datum vyřízení.

O ztrátách či zničení ostatních dokumentů tohoto původce se ve spisu o fondu nedochovaly žádné záznamy.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Mezerovitě dochovaný archivní fond Archiv obce Hlohovčice vznikl z činnosti Obecního úřadu Hlohovčice a zachycuje období let 1874–1945.

Tento archivní fond nebyl dosud pořádan, pouze v roce 1954 v něm Emanuel Kubla provedl vnitřní skartaci, o jejímž rozsahu se žádné bližší informace nedochovaly.

Pořádání a inventarizace archivního fondu v roce 2012 proběhly v souladu s metodickým návodem na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce z 31. ledna 2000 (č. j. AS/1-284/2000) a metodickým pokynem ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (č. j. SOAP/006-0767/2010).

Evidence PEVA udávala v tomto archivním fondu 16 úředních knih a 4 kartony spisů o rozsahu 0,55 bm, avšak při předchozí manipulaci s tímto archivním fondem nebyly důsledně odděleny knihy od podacích protokolů a spisů a za kartony byly chybně označeny i tři fascikly. Po uspořádání tedy tento archivní fond obsahuje 24 úředních knih, 5 podacích protokolů a 3 kartony spisů o celkovém rozsahu 0,55 bm. Během pořádání bylo vyřazeno 0,04 bm duplikátů a jednotlivin nearchivní povahy (záznam č. j. SOAP/010-0167/2012 ze dne 5. března 2012 založen ve spisu o fondu).

Z důvodu uložení všech rozměrnějších archiválií do společného kartonu N 3 nerespektují čísla kartonů řazení inventárních jednotek.

V důsledku změny datace knihy inv. č. 7 se změnil časový rozsah celého archivního fondu. Knihy inv. č. 1 a 5 a podací protokol inv. č. 9 obsahují více agend a v inventárním seznamu jsou zařazeny do skupiny podle převažující agendy.

Jazykem většiny dochovaných archiválií je čeština, avšak archiválie z let 1940–1945 jsou psány dvojjazyčně (česko-německy).

Během uložení archiválií ve Státním okresním archivu Domažlice na nich nebyly prováděny žádné restaurátorské ani konzervátorské zásahy. Fyzický stav většiny archiválií je dobrý, pouze podací protokol inv. č. 13 má poškozenou vazbu a některé knihy a spisy jsou poškozeny prachem, nečistotami a plísní.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond Archiv obce Hlohovčice poskytuje informace k politickým, hospodářským, sociálním a správním dějinám obce.

O dění v obci a především o fungování obecní samosprávy podávají informace knihy inv. č. 1 a 2, které obsahují zápisy z jednání orgánů obecní samosprávy. Na rozdíl od jiných archivů obcí uložených v SOkA Domažlice obsahuje Archiv obce Hlohovčice relativně velké množství archiválií z let 1900–1920, včetně nařízení a vyhlášek nadřízených orgánů (zejména okresního hejtmanství v Horšovském Týně, které se nedochovaly v archivním fondu Okresní úřad Horšovský Týn).

Za zmínku jistě stojí i řada archiválií týkajících se finančního hospodaření obce (inv. č. 20, 44–60).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond Archiv obce Hlohovčice uspořádala a archivní pomůcku zpracovala ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně v březnu 2012 Jana Hrušková.

V Horšovském Týně dne 19. listopadu 2012

Jana Hrušková

Seznam použité literatury a pramenů

SOkA Domažlice, Obecná (národní) škola Srbice, kronika školy 1888–1897, neinventarizováno.

ČADKOVÁ, Iva, ZAHRADNÍKOVÁ, Magda. *Berní rula 25 : díl III. kraj Plzeňský*. Praha : Státní ústřední archiv, 2003.

EDL, Jan. Přehled změn v územní organizaci politické správy v letech 1928–1948. *Paginae Historiae : Sborník Národního archivu v Praze*, 2006, roč. 14, s. 485–546.

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005, I. díl. Praha : Český statistický úřad, 2006.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

KÜMPEL-STAŇKOVSKÝ, Bohuslav. *Staňkovsko*. Staňkov 1940.

LIEBSCHER, Karl. *Der politische Amtsbezirk Bischofteinitz*. Bischofteinitz, 1913.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu. *Archivní časopis*, 1999, roč. 49, zvláštní příloha.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny. I. díl – A–H*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1954.

PROCHÁZKA, Zdeněk. *Domažlicko a Kdyňsko : historicko-turistický průvodce č. 5*. Domažlice : Nakladatelství Českého lesa, 1996.

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen : Statistisch-topographisch dargestellt. VII. Band, Klattauer kreis*. Praha : J. G. Calve, 1839.

Statistický lexikon obcí v Republice československé : I. Čechy. Praha : Státní úřad statistický, 1924.

Statistický lexikon obcí v Zemi české. Praha : Orbis, 1934.

Státní oblastní archiv v Plzni : průvodce po archivních fondech, svazek 3. Praha : Archivní správa ministerstva vnitra, 1976.

Tereziánský katastr český, svazek 2. Praha : Archivní správa Ministerstva vnitra, 1966.

TRAJER, Johann. *Historisch-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis*. České Budějovice, 1862.

Zevrubný popis rozdělení království Českého... : spolu přehled úřadů politických a soudních v tomtéž království Nejvyšš schválených. Praha : Druck der k.k. Hofbuchdruckerei von Gottlieb Haase Söhne, 1855.

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
EL	evidenční list
inv. č.	inventární číslo
MNV	místní národní výbor
NAD	Národní archivní dědictví
ř. z.	říšský zákoník
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv
z. z.	zemský zákoník

Inventární seznam

I. KNIHY**1. Knihy všeobecné správy obce**

1	Protokoly ze schůzí obecního výboru, zastupitelstva, rady a finanční komise Seznam kontumačních známek pro psy	1903–1923	K 1
2	Protokoly ze schůzí obecního zastupitelstva, rady a finanční komise	1924–1936	K 2
3	Protokoly stavební komise	1936–1942	K 3

2. Správa obecního majetku

4	Těžba v obecním lese	1932–1939	K 4
---	----------------------	-----------	-----

3. Knihy evidence ve věcech spolupůsobení ve státních záležitostech

5	Přihlašovací kniha stálých dovolenců a záložníků a neaktivního mužstva zemské obrany, evidenční seznamy stálých dovolenců a záložníků a neaktivního mužstva zemské obrany 1892–1940 Přihlašování osob k přechodnému pobytu 1942	1892–1942	K 5
6	Domobranecký seznam (ročníky 1845–1896)	1887–1915	K 6
7	Domobranecký seznam (ročníky 1867–1925)	1907–1945	K 7
8	Hlášení branců odvodem povinných (1909–1919)	1929–1938	K 8

II. SPISOVÝ MATERIÁL**A. Podací protokoly**

9	Podací protokol 14. 4. 1920–14. 3. 1926 Soupis psů 1925 Evidence vydaných domovských listů 1920–1927 Evidence vysvědčení zachovalosti, nemajetnosti 1925–1927	1920–1927	R 1
10	Podací protokol 15. 3. 1926–31. 12. 1930	1926–1930	R 2
11	Podací protokol 15. 11. 1933–30. 12. 1934	1933–1934	R 3
12	Podací protokol 2. 1. 1935–26. 3. 1940	1935–1940	R 4
13	Podací protokol 27. 3. 1940–10. 10. 1945	1940–1945	R 5

B. Spisy**1. Obec a její správa**

14	Evidenční listy obyvatel, domovské právo (matriční záležitosti, domovské listy a příslušná korespondence)	1900–1942	N 1
15	Volební záležitosti (voličské seznamy, volební lístky)	1879–1912	N 1
16	Obecní zaměstnanci (drnomistr)	1906–1911	N 1
17	Nařízení a oběžníky nadřízených orgánů	1906–1912	N 1
18	Obecní samospráva (pozvánky na schůze obecní samosprávy, obecní vyhlášky o jednání obecní samosprávy)	1933–1940	N 1

2. Správa obecního majetku

19	Obecní budovy (oprava a pronájem obecní kovářny, stavba obecního domku pro chudé)	1900–1904	N 1
20	Hospodaření obce (rozpočty obce a ústavu chudých, přílohy k rozpočtům, obecní dávky)	1910–1944	N 3

3. Péče o bezpečnost a pořádek

21	Bezpečnost osob a majetku (civilní protiletectká ochrana)	1939–1941	N 1
22	Zásobování (zvýšení ceny uhlí, sbírka starých tkanin a obuvi, sběr másla a vajec)	1912–1943	N 1
23	Zdravotní záležitosti (mj. opatření proti šíření přenosných nemocí)	1906–1944	N 1
24	Veterinární záležitosti (mj. zřízení mrchoviště, opatření proti šíření nakažlivých nemocí, vystavování dobytčích pasů)	1906–1912	N 1
25	Vydávání vysvědčení zachovalosti	1906–1911	N 1
26	Stavební záležitosti (protokoly stavební komise)	1903–1942	N 1
27	Odvodnění pozemků (kolaudační elaborát, podklady)	1920–1941	N 1
28	Veřejné silnice (mj. projekt na stavbu okresní silnice Hlohovčice – Močerady – Květkovice)	1910–1932	N 2
29	Požární záležitosti (požární policie, požární přípravek)	1906–1940	N 2
30	Zřízení telefonu v obci	1943	N 2
31	Elektrifikace (korespondence s elektrárenským spolkem)	1941–1943	N 2

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn.
32	Dražby	1909–1911	N 2
4. Péče o veřejné ústavy a zařízení			
33	Chudinství a sociální péče (mj. péče o nezaměstnané a obecní chudé, příspěvky Německému červenému kříži)	1906–1943	N 2
34	Školství (školní rozpočty škol v Srbicích a Staňkově, repartice školních přírážek, placení školního paušálu)	1906–1943	N 2
35	Církevní záležitosti (oprava kostela ve Staňkově Vsi)	1909–1912	N 2
36	Spolkové záležitosti (sbor dobrovolných hasičů, spolek Místní politická organizace, zemské sdružení českého venkova, vodní družstvo)	1906–1944	N 2
5. Spolupůsobení ve státních záležitostech			
37	Vojenské záležitosti (seznamy odvodem povinných pro ročníky 1875–1919)	1896–1938	N 3
38	Daňové záležitosti (daně pozemková, domovní, z nájmu, výdělková, repartice obecních přírážek k dani pozemkové)	1891–1941	N 2
39	Katastrální záležitosti	1902–1932	N 2
40	Soudní záležitosti	1906–1912	N 2
41	Živnostenské záležitosti	1906–1944	N 2
42	Zemědělství (přehled osevu, výkazy o počtech hospodářských zvířat, plemeníci, hubení myší)	1906–1940	N 2
43	Honební záležitosti (volba honebního výboru)	1905–1912	N 2

III. ÚČETNÍ MATERIÁL

1. Účetní knihy

44	Hlavní kniha	1926–1927	K 9
45	Hlavní kniha	1929–1932	K 10
46	Hlavní kniha	1933	K 11
47	Hlavní kniha	1937	K 12
48	Hlavní kniha	1939	K 13
49	Hlavní kniha	1940–1941	K 14

<u>Inv. č.</u>	<u>Obsah</u>	<u>Časový rozsah</u>	<u>Evid. jedn.</u>
50	Hlavní kniha	1942	K 15
51	Pokladní deník	1874–1917	K 16
52	Pokladní deník	1923–1932	K 17
53	Pokladní deník	1941	K 18
54	Pokladní deník	1942	K 19
55	Likvidační strazza	1924–1926	K 20
56	Likvidační strazza	1927–1930	K 21
57	Likvidační strazza	1932–1933	K 22
58	Likvidační strazza	1940	K 23
59	Likvidační strazza	1941	K 24
2. Účetní spisy			
60	Účetní závěrky	1924–1944	N 3

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Hlohovčice
Značka fondu:	AO Hlohovčice
Časový rozsah:	1874–1945
Počet evidenčních jednotek:	32 (24 úředních knih, 5 podacích protokolů, 3 kartony)
Počet inventárních jednotek:	60
Rozsah v bm:	0,55
Stav ke dni:	19. 11. 2012
Zpracovatel archivního souboru:	Mgr. Jana Hrušková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Jana Hrušková
Počet stran:	13
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová

dne 19. 11. 2012 č. j. SOAP/010-0728/2012